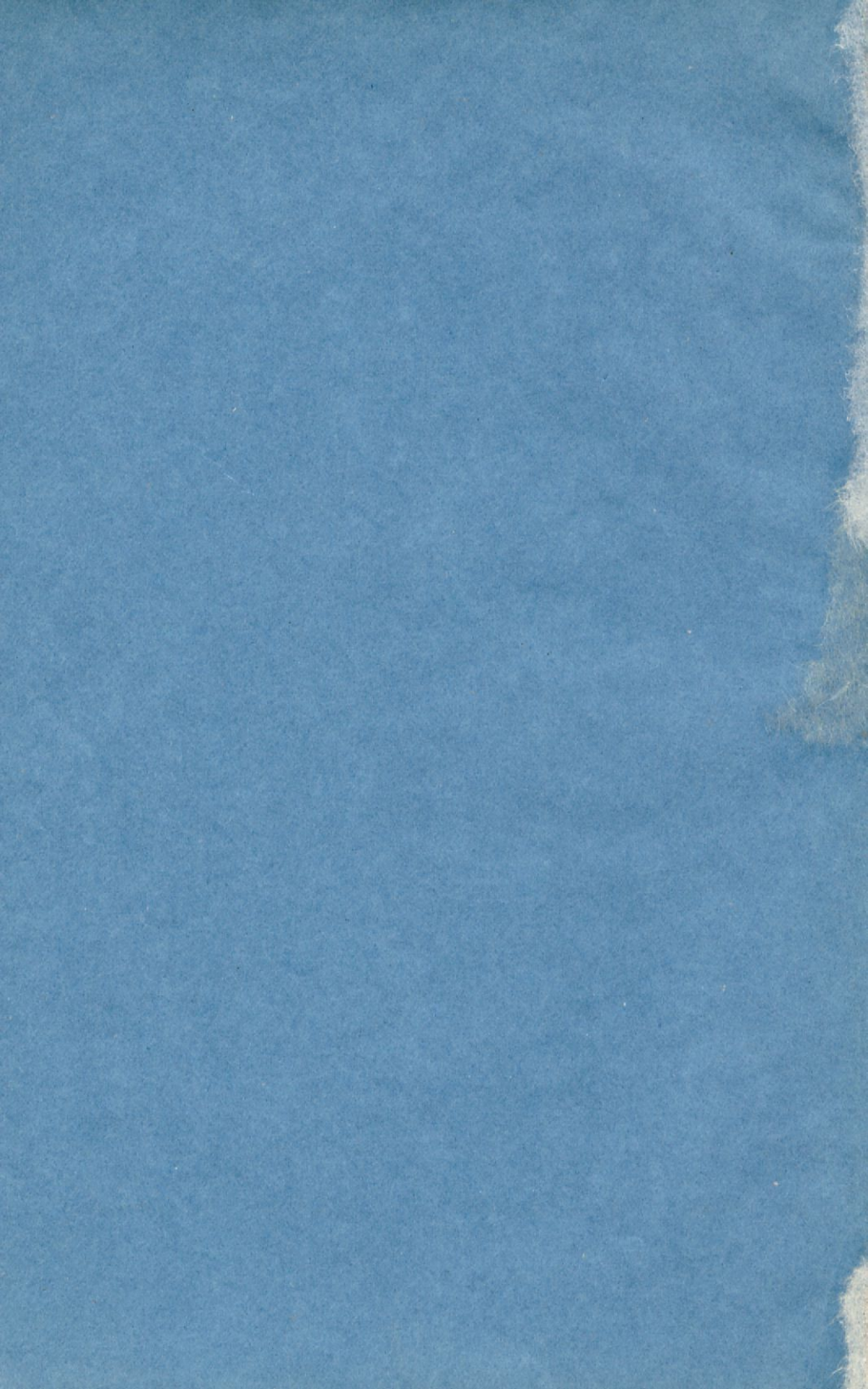

N. W. S.

1894

Naisen laillinen ikä.

Nykyjään voimassa olevan lain mukaan pääsee nainen täysivaltaiseksi vasta 25 vuoden vanhana, mutta hänet voidaan kuitenkin, jos hän tahtoo ja siitä oikeudessa ilmoittaa, julistaa täysivaltaiseksi jo 21 vuoden ikäisenä.

Kyhmys naisen täysivaltaisuudesta on, samoin kuin muutkin kyshmykset, jotka jossain määräsä voidaan sanoa olevan kansan yhteiskunnallisen kannan ilmauksena, läpikäynyt erilaisia kehitysjaksoja, ennenkuin se on saavuttanut nykyisen muotonsa. Kyhyt historiallinen katsaus lienee sen vuoksi paikallaan, ja lähikohdaksi otettakoon se lakikirja, joka on perustuksena sekä Ruotsin että Suomen lainsäätämislle — 1734 vuoden laki.

„Reito, olkoonpa minä ikäinen tahansa, olkoon holhunalainen“.

Tämä pykälä ilmoittaa lyhyin, mutta selvin sanoin, sen mieltipiteen, joka 1734 vuoden lainsäätäjillä oli naisen kyvystä hoitaa asioitansa, sekä aineellisia että yhteiskunnallisia. Arveltiin, että hän ylipäänsä oli wailia kaikfia niitä

ominaisuuksia, joita tulee olla henkilöillä, jota yhteiskunta woipi tunnottaa nimityksellä täysinvaltainen, ja että hänellä siis ei ollut kykyä hallitsemaan omaisuuttaan tai muuten päättämään oman persoonansa suhteen, niinkuin esim. naimisiin menemisestä, sillä 1734 vuoden laissa säädetään myöskin, että „jos mies tahtoo avioliittoon mennä, niin anokoon neitoa hänen naittajaltansa“.

Kun nyt lainsäätäminen siten perustui siihen periaatteeseen, että naisella ei ollut tarpeellista kokemusta ja taitoa woidakseen ilman wahinkoa itselleen hallita omaisuuttansa, niin seurasi siitä, että hän näihin tehtäwiin tarwitfi miehen apua, johon hän täydellä luottamuksella woi turwautua. Murta pelättiin myöskin, että jos hän itse saifi walita tämän neuwonantajansa ja auttajansa, hän kenties ei tulisi tekemään sitä tarpeellisella hymmärtäväisyydellä, waaan oli sentähden tuomarin asia määrätä hänelle laillinen holhooja, jos ne jotka sukulaisuuden johdosta olivat itseoikeutetut holhoojan tointa hoitamaan,

eivät enää olleet elossa. — Tästä näkyy, että luottamus naisen terävämielisyyteen ei ollut niin wallan rajaton.

Kuitenkin oli se ainoastaan naimattoman naisen itsenäisyyttä, jota näin kaikin tavoin rajoitettiin, sillä kun täten yhdeksi puolen säädettiin, että „neito, olkoonpa minä ikäinen tahansa, olkoon holhuunalainen“, sanotaan seuraavassa pykälässä: „leskimaino olkoon omassa wallassaan ja hallitkoon tavaransa“.

Epäjohdonmukaisuus on tässä päi-
män selvä. Nuori leski, joka kenties tuskin on kahdenkymmenen vuoden vanha, ja joka tuskin on voinut saavuttaa sitä käytännöllistä kokemusta, joka on tarpeen sille, jonka ominpäin on tultava toimeen maailmassa, hän sai nyt oikeuden sekä hallita tavaransa että, jos hän tahtoi, mennä uusiin noimiin, kysymättä kenenkään muun suostumusta siihen; kun sitävastoin naimaton nainen, tulloo hän kuinka vanha, ja joka tahansa, täytyi olla toisen tahdosta riippuvainen, yksin sellaisessa asiassa, jossa hän itse, kun kerran oli täysi-ikäinen, paremmin kuin kukaan muu olisi pitänyt voida harhita, mikä hänelle on parasta.

Tosin on jo menneinä aikoina löy-
tynyt henkilöitä, jotka ovat myöntäneet, että moni nainen on osottanut kylläkin suurta taitoa ja kuntoa käytännöllisissä toimituksissa, että heidän senvuotsi myöskin tulisi saada hoitaa omia asioitansa. Waltiopäivät Ruotsissa wuon-

na 1810 julkaisivatkin säännöksen, jonka mukaan kuninkaalla oli oikeus antaa erowapautus (dispenssi) naiselle, joka on täyttänyt 25 vuotta, ja ha-
lemuksia hyväksyttiin yleensä, jos mies-
sukulaiset, holhooja ja paikkakunnan tuomari puolsi sitä. Mutta sellainen erowapautus oli niin monen rajoituksen alainen, että pian huomattiin sillä olevan warsin vähän merkitystä. — Silloin alkoi vähitellen todenteolla ääniä kohota naisen ainaista holhunalaisuuden tilaa vastaan ääntöinä.

Siinä uudeksa simiilikaliehtotuksessa Ruotsia warten, jonka toimitti lakikomitea wuonna 1826, tawataan ensi kerta laujuttuna vaatimus, että naimaton nainen julistettaisiin täysi-ikäiseksi, kun on täyttänyt 25 vuotta. Mutta tämä ehdotus tuotiin ensin alana, jolloin wanhat käsityskannat ja ennakkoluulot vielä olivat liian sywälle juurtuneina, jonkataluden muutos-
ehdotus raufesi tyhjiin. Ja niin kului wuosi wuodelta, ilman että ryhdyttiin mihinkään lainsäätämisen toimenpiteihin naimattoman naisen aseman parantamiseksi. Muutamilla seuraawilla waltiopäiwillä esiintyi tosin yksittäisiä henkilöitä puoltamaan häntä, mutta niidenkin äänet laantuivat kuulumattomiin.

Traditiooni walfuttaa woiwakaasti ihmishengen ajatustapaan. Se wäsi-
tyy ainoastaan hitaasti uusien mieliteiden tieltä, jotka kerta toisen perästä pyrkiwät pääsemään waltaan. Tarwi-

taan voimakkaita herätysshuutoja wastaakseen sijaa aatteille, jotka eivät sowellu perintätapaisiin wakoihin.

Sellainen herätysshuuto kuului. Se nousi lämminsydämmisen, lahjakkain naisen rinnasta, naisen, jolla oli selwö hawainto^ohyky ja mieli, joka ei antanut yleisten käsitystapojen sitoa itseänsä, joka oli huomioalla tarkastanut sitä elämää, jota elettiin hänen ympärillään, ja joka surufseen näki niitä yhteiskunnallista epäkohtia, jotka oliwat wallalla, erittäintin hänen omaan sukupuoleensa nähden. Ja hän oli koonnut nämät elämäntokemuksensa teokseen, jolla on ollut niin suuri waitutus aikalaisiin ja jälkimaailmaan, että sitä ei sowi mainitsematta jättää, waitka se oikeastaan ei kuulu esitykseen lainjäädäntötoimenpiteistä.

Wuonna 1856 ilmestyi Fredrika Bremerin Hertza, eli erään sie-lun historia, kumaus todellisuudesta. Tekijä luo tässä kirjassa elämän kuman siitä, kuinka wä-hän kadehdittawa naisen asema oli hänen kotimaassaan, niiden rajoitusten johdosta, jotka lukemattomilla aloilla tehtiin hänen persoonalliseen wapauteensa katsoen.

Hän osottaa kuinka Hertza, kirjan päähenkilö, jonka luonto oli warustanut rikkailta hentisillä lahjoilla ja palawalla halulla saada kehittää lahjojaan ja kykyjään, saada wapaasti woi-miansa koetella itsenäisessä työssä kans-saistimisten hywäksi, kuinka hän alitui-

seen törmää niitä aitauksia wastaan, joita woimassa olewat lait, lähiseuran epäluulo ja ijällinen walta pyshyttä-wät hänen tielleen, ja kuinka hän riutumistaan riutuu epätasaisessa taistelussa, saamatta milloinkaan täydellisesti ilmi tuoda mitä hänen mielesjään on liittunut. Sanalla sanoen, Fredrika Bremer osottaa johdonmukaisesti kuinka wäärin se on, ja kuinka onnettomia seuraustia woipi olla siitä, että yhteiskunta yhä edelleen kieltää naiselta sen wapauden ja ne oikeudet, joita hänellä ihmisenä on oikeus waatia, ja kertomuksen punaisena lankana esiintyy vaatimus saada parempi kaswatus ja opetus, sekä oikeutta naiselle täysiwaltaisena jäsenenä yhteiskunnassa hallita persoonansa ja tawaransa.

Hän on niin kiawas näisä hyökkäy-sisjään, että hän sen kautta wäliin joutuu telemään hairahdukfiakin ja laiminlyömyään niitä vaatimuksia, joita kirjalliselta kannalta voidaan asettaa. Mutta kun ottaa huomioon, että oli kyhymyksessä ampua aukko sataruoti-siin näkökantoihin, woipi käsittää, että siihen myöskin oli tarpeen woimakkaat aseet.

Että Hertzan ilmestyminen herättäisi ääretöntä huomiota, ynnä sitä seuraawaa ankaraa arwostelua monelta taholta, oli ihan luonnollista. Mutta ne aatteet, joiden puolesta Fredrika Bremer taisteli, oliwat niin järkemät, että niiden tärkyä päästä woitolle ennemmin tai myöhemmin. Ne ensi-

fitin herättivät naisia itseä heidän wä-
linpitämättömyydestään ja saattoivat
heitä ajattelemaan mitä he olivat wel-
wolliset tekemään itseään ja yhteiskun-
taa kohtaan, ja wähitellen woittivat
ne vaatimukset, joita hän esitti, myös
fin alaa yleisesä oikean tajunnassa.

Wasta noille pitkille waltiopäimille
wuosina 1856—58 annettiin kunin
kaallinen esitys, jossa ehdotetaan, että
naimaton nainen, joka on täyttänyt 25
vuotta, olisi täysiwaltainen hallitsemaan
itsensä ja omaisuutensa. Etyystä ei
kuitenkaan hyväksyty muuttamattoma-
na, sen johdosta, että se saawutti was-
tustusta ritariostoja ja aatelisja sekä
pappisjäädhyksiä. Säädyt sopimat sen-
tähdhen keskiuunnasto, joka tarkoitti, että
nainen, joka on 25 vuotta täyttänyt,
olisi oikeutettu hallitsemaan itsensä ja
omaisuutensa, kuitenkin sillä lisäyksellä
että, jos hän tahtoi itseä oikeudesta
tulla osalliseksi, tuli hänen siinä oikeu-
desä, jonka alle hän holhousasioihin
nähdhen kuului, ilmoittaa toiwomuksensa
itse käyttää täysiwaltaisuuttaan; sitfi
kunnes hän oli tämän ilmoituksen teh-
nyt, pidettiin hän holhuunalaisena.
Helpo on käsittää, että tämä oli ai-
noastaan puolinainen toimenpide, joka
tuotti monta käyiwällistä hankaluutta,
mutta se osotti kaikissa tapauksissa edis-
tystä, koska periaate, että nainen on
olewa täysiwaltainen nyt oli tunnus-
tettu. Eitä lauan wiipynhtäkään ennen-
kuin asia tyhdyhtävästi ratkaistiin. 1863
—1864 waltiopäimillä tehtiin säädy-

esitys, jossa ehdotettiin poistettawaffi
naisen welwollisuus ilmoittaa oikeu-
delle, jos hän tahtoi käyttää täyswal-
taisuuttaan. Ehdotus hyväksyttiin kol-
messä jäädhyssä ja sai hallitsijan wah-
wistuksen, jonka kautta säädetyksi tuli,
että naimaton nainen, joka on 25 vuotta
täyttänyt, olfoon täysiwaltainen ja hal-
litfoon ja hoitakoon tawaransa”.

Mitä naittajaoikeuteen tulee, pois-
tettiin se Ruotissa kokonaan vuonna
1881. Wuonna 1884 määrättiin nai-
ien laillinen ikä 21 wuodeksi.

Suomesja ei sellaisia lainsäätämisen
toimenpiteitä, jotka waatimat säädhyen
myötäwaukutusta, wuoden 1809 jälkeen
ole woitu ottaa keskustelun alaiseffi.
Mutta wuosi 1863, jolloin perusjääd-
nöllisen elämän uudestaan herääminen
meillä alkoi, jolloin Suomen säädhyt,
enemmän kuin 50 wuotisen keskeytymie-
ien jälkeen, taas kokoontuivat yleisille
waltiopäimille, tuli olemaan rikas muu-
toksista miltei kaikilla lainsäätämisen
aloilla. Ei wähemmän kuin 48 esi-
tystä jätettiin jäädhyille, ensimmäinen
näistä esityksistä oli lakiehdotus nai-
mattoman naisen täysiwaltaisuudesta
määrättyyn ikään tultuaan. Keskymys
jotui wilkkaan keskustelun alaiseffi, sekä
lakialiofunnassa, jonka tuli antaa mie-
ntö asiassa, että kaikissa neljäs jä jääd-
dyssä.

Kun lukee niitä lausuntoja, joita sen
johdosta annettiin, huomaa, että moni
niistä, erittäinkin rit. ja aatelisja ja
perwariisjäädhyssä, osottaa wapaamieli-

shyttä ja jaloa käsitystä sihen asemaan nähden, joka on tunnustettava naisille yhteiskunnassa ja lain edessä. Mutta näiden ohessa esiintyy myöskin varsin omituisia väitöksiä. Erittäin kummallinen on eräs lause lakivaliokunnan mietintöissä, jossa sanotaan: „Monelle naiselle tulee ajankohta, jolloin toivo saada tuki koko elämänsä alkaa horjua ja ajatus, että täytyy pitää huoli itsestään herää. Tämän ajankohta, joka on luonnollisin naisen täysivaltaiseksi tulemiselle, voidaan yleensä otaksua sattuvan 25 ikävuoden vaiheilla, jota ennen enimmäkseen avioliitot naisen puolelta solmitaan“.

Waitea on käsittää lojiikkaa tässä johtopäätöksessä muulla tavalla, kuin että herrat valiokunnan jäsenet ovat tahtoneet omistaa perheenäidin welvollisuudelle vähemmän arvoa kuin huolenpidolle oman persoonansa puolesta, „koska se on vasta silloin“, niinkuin eräs Nitariiston ja Natelin jäsen varsin sattuvasti lausui, „kun hän alkaa menettää toivon saada pitää huolta jostain toisesta kuin omasta itsestään, kuin nainen on saatettava ajattelemaan elämän vakavio, käytännöllisiä asioita, mutta niin kauvan kuin hänellä on toivoo tulla vaimoksi tai äidiksi, saada perhe ja sen asioita hoidettavakseen, niin kauvan annettakoon hänen elää unelmisinaan, niin kauvan pidettäväkseen hänestä loitoa jokin ajatus, että on olemassa maailma ulkopuolella kotia.“

Monen väittelyn ja takaisin lähettämisen jälkeen valiokuntaan ja sieltä esitettyjen yhteensovittamisehdotusten jälkeen saatiin asia vähitellen lopullisesti ratkaistuksi, ja sisälsi Suomen sädetyksen alamainen vastaus H. M. A. jesterinsa armolliseen esitykseen kaffi seuraavaa pykälää.

1 §. Neito, täytettyään viisitoista vuotta, olkoon oikeutettu valitsemaan mitä hän itse ansaita voi. Yhdenkoltamatta vuoden iällä saakoon kaiken omaisuutensa hallito, jos niin haluaa ja oikeudelle sen ilmoittaa. Täytettyään viisikolmatta vuotta, olkoon ilmoittamattakin täysivaltainen. Jos hän kuitenkin mieluisemmin tahtoo hoidon hoitoa nauttia, säätätään oikeus siitä hänen pyhitynsä mukaan ja tehtään siitä laillisen kuulutuksen.

2 §. Pääsääntönsä yhdenkoltamatta vuoden ikään, saakoon neito naittajan suostumatta mennä naimiseen. Jos hän naimiseen menee vastoin vanhempain tahtoa niissä tapauksissa, joita Naimistaaren 6 luvun 2 § mainitsee, olkoon kumminkin iällä tai äidillä valta tehdä tyttärensä perinnötömäksi. (Sama koskee myöskin leskiä ja poikia, joka asuu vanhempain kodussa).

Olemme nyt nähneet, kuinka käsitys siitä, että naimaton nainen, on selvollinen jäsen yhteiskunnassa, vuosikymmenien kuluessa vähitellen on saavuttanut yhä vapaamielisemmän suunnan, ja kuinka lakipykälät, ollen kansojen oikeustajunnan ilmauksia, nekin ovat saaneet mukautua voidakseen pyyhä takannalla edistyneen kehityksen kanssa.

Mutta muutos ei vielä ole täydellisesti toimeenpantu, ja ennenkuin se tapahtuu, ei myöskään voida pitää sen täysin vastaavan todellisuuden vaatimuksia.

Jo 1863 vuoden valtiopäivillä tahtoi ritariisto ja aateli myöntää nuorelle naiselle oikeuden päästä täysivaltaiseksi 21 vuoden iässä ilman edelläkäypää ilmoitusta. Että tämä mielipide ei voinut saavuttaa enemmistön hyväksymistä, on kuitenkin varsin helposti käsitettävä siitä syystä, ettei täällä, niinkuin Ruotsissa, voitua luoda silmäystä taaksepäin useihin vähitellen tapahtuneihin muutoksiin, vaan olisi ollut kysymyksessä, ilman saavutettua kokemusta välitysaikojen kautta, korottaa nainen ehdottoman alaikäisyyden tilasta ehdottomaan yhdenvertaisuuteen miehen kanssa. Niin äkillinen muutos oli monen mielestä vaarallinen, ja sentähden pyyhdyttiin siihen, että iäädettiin naisen laillinen ikä 25 vuodeksi, vaikka hänelle kuitenkin myönnettiin keino aikaisemmin päästä täysivaltaiseksi, jos hän erittäin siitä ilmoitti.

Valtiopäivien vanhoillinen puoli käytti sitä paitsi todistuksena yhdenvertaisuuden periaatetta vastaan miehen ja naisen erilaiset elämän tehtävät, osottaen kuinka lumpaisenkin kasvatus sen johdosta on kulkenut wallan vastakkaiseen suuntaan. Naista, jonka tehtävä oli wailuttaa kodissa ja kodin hyväksi, ei siis voi niin nuorella iällä, kuin miestä, pitää täysin kypsyneenä itsenäisesti toimimaan taloudellisissa asioissa.

Waiikka muutos jo silloin näytti olevan toteutumaisillaan, odottaa se kuitenkin hyä edelleen lopullista ratkaisua.

Kolmenkymmenen wuotinen kokemus pitäisi kuitenkin nyt olla omiaan osottamaan, että ne syhyt, joiden nojalla lainsäädäntö silloin wastusti yhdenvertaisuuden periaatetta, eivät enää meidän aikana pidä paikkaansa. Wainwastoin käsitetään nyt selwästi, että, waiikkakin enimpäin naisten tehtävänä tulee olemaan awiowaimona ja äitinä wailuttaminen kodin ahtaassa piirissä, niin tämä ei kuitenkaan millään wuotoa pitäisi oleman esteenä hänen yleisten kansalaisominaisuutensa kehittämijelle. Hänen, jolle on uskottu kasvattajan waikea toimi, tulee ensi sijassa oppia pitämään huolta itsestään.

Rinnakkain miehisten toweriensä kanssa hankkii nuori tytö itselleen samat tiedot kuin he, eikä ole tiettävästi todisteitu, että hän on ollut nuorukaista huonompi, kun on ollut kysymyksenä antaa koulussa saavutetun tiedon määrän kulkea tutkintojen kirastulen läpi. Mitä hän siis ei yhtä hywin kuin nuorukainen woiisi oppia hoitamaan omaisuuttaan?

Kun määrättiin miehen laillinen ikä 21 vuodeksi, ei se tapahtunut sentähden, että hänellä sillä iällä on niin erittäin monipuolinen kokemus, waa sen wuoksi, että hänen hengenlahjansa silloin woidaan pitää täysin kehittyneinä. Johdonmukaisuus waiitisi, että

määrättäisiin sama ikäraja naisellekin, sillä eihän kukaan voine väittää, että hän kehittyi hitaammin kuin mies. Eikä myöskään löytyne syytä peltoon, että hänen voimansa vastustaa elämän kiusauksia olisivat heikommät kuin miehen.

Kuinla moni nuori nainen onkaan kühystä kodista lähtenyt ulos maailmaan ilman minkäänlaisia apuneuvoja, mutta on kuitenkin säätäväishyhdellä ja tyhnsä kautta päässeyt niin pitkälle, että on woinut, ei ainoastaan elättää itsensä, waan myöskin auttaa omaisinaan. Eiwätköhän nämä tyhnsään ole osottaneet yhtä suurta tunnollisuutta welwollisuutensa täyttämisesssä, yhtä suurta kuntoa ja uutteruutta, kuin heidän ikäisensä miehet? Ja eiwätkö yhteiskunnalliset olot ruumiillisen työn tekijöiden luokassa yleensä ole sellaiset, että laillinen yhdenvertaisuus sukupuolten välillä, mitä erittäinkin lailliseen ikään tulee, on katsottawa täysin oikeutetusti?

Se aika lienee sekä jo osaksi ohitse, jolloin warakas nuori tyttö kaswattetiin halwefsiimaan kaikkea huolenpitoa ja uutteruutta. Ja waikk'ei hän nytäkään katso welwollisuudekseen tuotteliaan työn kautta pyrkiä aineellisesti wanhemmistaan riippumattomaksi, niin löytyy kuitenkin niin monta tyhvalaa, joilla hän woi tyhkyhnsä käyttää ja jotka edistävät hänen kehittymistään itsenäiseksi henkilöksi ja awaamat hänen silmänsä näkemään elämän käytöllisiä puolia.

Mutta jos vielä on naisia, joiden kaswatus tekee heidät kytkenemättömiksi täyttämään tähsiwaltaisuutta, niin on kai tehokkain keino parempaan kaswattukseen olewa se, että määrätään heille, ei ainoastaan heidän oikeutenaan, niinkuin tähän asti on ollut, waan myöskin ehdottomana welwollisuutenaan, että he jo 21 vuoden iällä alkawat hoitaa omia asioitaan *).

Viimeisesssä lauseessa siinä lakipykälässä, joka koskee naimattoman naisen tähsiwaltaisuutta, sanotaan, että „jos hän kuitenkin mieluisemmin tahtoo holhoojan hoitoa nauttia, säätäköön oikeus siitä hänen pyhntönsä mukaan ja tehdä siitä laillisen kuulutuksen“.

Tämä säännös myöntää naiselle oikeuden, jota miehellä puolestaan ei ole — oikeuden asettua holhoojan hoidettawaksi. Näyttää siltä, kun tämä oikeuden mukaan olisi ollut jätettävä pois. Koska kerran tahdotaan niin suurta yhdenvertaisuutta kuin suinkin lain edessä miehelle ja naiselle, niin ei myöskään pidä suosia naista erityisillä poikkeuksilla. Jos nuori mies ei luule woiwansa omin päin hoitaa asioitansa, kääntyy hän jonkun neuwonantajan tai lainopillisen apumiehen puoleen, joka auttaa häntä asioiden järjestämisessä. Samaa keinoahan on naisellakin tilai-

*) Tämän mielipiteen lausui jo Ernst Sinder 1863 vuoden waltioapäiwillä.

suus käyttää. — Jos hän osottaa omistavansa sellaisia ominaisuuksia, jotka tekevät hänet kykenemättömäksi hoitamaan tavaraansa, alistukoon silloin, samoin kuin mieskin, lain säätämän tähtymyksen alle, että muut asetawat hänet holhunalaiseksi.

Erittäin suurta käytännöllistä merkitystä tosin ei tule olemaan siitä, että naisen ehdoton laininen ikä siirretään 21 vuoteen. Nykyisellä on pikemmin periaatteellinen puolensa, koska nykyinen lainsäädännös sisältää määräyksen, joka ei enää vastaa ajan vaatimuksia.

C. W.

